BUỒN VUI NGHỀ NGHIỆP

Tác giả: DU THẦN CHI

KHÓ KHĂN BAN ĐẦU

Vạn sự khởi đầu nan, sách xưa có nói vậy. Khi mới đến Mỹ, tôi tưởng cái vốn Anh ngữ của mình có thể xử dụng được ngay. Thật là bé cái lầm. Tôi hoàn toàn như người câm điếc. Một bà Mỹ hỏi tôi mấy giờ rồi? Tôi đực mặt ra. Đến khi bà chỉ cái đồng hồ trên tay tôi, tôi giật mình nhận chàn ra cái thực trạng tội tăm của mình. Ngày xưa ở Việt Nam, tôi đọc sách Anh ngữ, giao thiệp với người Nhật, có một ông bạn làng tu người Anh thường hay cùng đi chơi, đàm đạo đủ các vấn đề kinh tế, chính trị, văn chương. Thật là "Tiếng Tây anh để ba mươi, đến khi Tây hỏi anh mỉm không ra".

Bởi cái bà Mỹ già ác ôn đó, mà tôi quyết định đi làm nghề lao động: rửa bát, cắt cỏ, chùi nhà, phụ bếp, đổ xăng, ủi áo quần... Lầm đâu tắt mặt tối, và an ủi rằng: Mình lầm ăn tưởng thiên để được sống tự do và giúp đỡ những người cùng khốn bên quê nhà, không việc gì mà tủi thân, không việc gì mà xấu hổ.

Nhiều bè bạn khuyên tôi, đừng có bỏ cái sở trường mà ôm cái sở đoản, dẹp bỏ ngay việc lao động, đi tìm việc trong nghề. Trời ơi, làm sao họ hiểu tôi được? Nghe không được, nói không ra thì làm sao mà ai lầm việc trong nghề? Ngay cả làm việc lao động, đôi khi chúng nó sai bảo cũng đực mặt ra, ngớ ngẩn như cà Ngô. Một lần tôi thấy mình giỏi nhất là nói chuyện với một bà gốc Pháp. Nói gì bà cũng hiểu và bà nói gì tôi cũng lãnh hội gần như 100%. Câu chuyện thao thao bất tuyệt. Tôi chợt hiểu rằng thì ra tôi nói tiếng Anh theo lối đánh vần chữ Pháp. Rồi cuối cùng tôi quyết định trở lại nghề cũ theo lời bạn bè khuyên.

KHÓ KHĂN KẾ TIẾP

Nhiều người kinh nghiệm khuyên tôi, khi đi interview thì trình bày thật nhiều. Nói cho nhiều thì "đối thủ" không có thì giờ, không có dịp để hỏi những câu hóc búa làm mình tịt ngòi. Tôi áp dụng chiến thuật đó đi interview,

nói thật nhiều về kinh nghiệm của tôi. Khi mới vào thì thấy người interview niềm nở lắm. Nhưng ra thì thấy nó không vui bằng lúc mới vào. Tôi hiểu thân phận mình. Dù nói nhiều, nhưng không nói nhân tôi cả. Đến khi chán quá, tôi đi interview với thái độ thờ ơ, dềch càn. Tôi chỉ yes và no mà thôi. Bởi nó có thuê mình đâu mà nói nhiều cho mệt. Thật là không ngờ, chẳng nói năng chi cả thì nó lại thuê. Nó lại trả cao hơn cả số tiền lương mình đòi. Về sau tôi mới hiểu rằng khi tôi nói , thì người interview chẳng hiểu tôi nói gì, cho nên họ không thuê. Khi tôi không nói năng chi cả thì nó tưởng tôi nghe được nói được nên thuê. Và có thể nghĩ rằng đây là một thằng nhân viên ít nói, chăm chỉ hạt bột. Nhưng mình nói mà nó "có thể" hiểu được, thì nên nói cho nó khỏi hỏi. Đi làm việc nhưng lo lắm. Lo nó đuổi thì ê mặt với họ hàng lắm. Mấy tháng đầu mới vào làm, tuy tay viết, đầu suy nghĩ, nhưng lỗ tai vẫn chổng lên để nghe xem ai nói gì. Lỡ nó có nói với mình chăng. Nhưng dù có chổng tai đến mấy cũng không hiểu được ất giáp chi cả. Có khi một chị thư ký vào phòng, nói ồm ồm chi đó. Không biết chị nói chi. Nhưng chừng một giờ sau, tất cả mọi người gác bút, bỏ ra khỏi phòng. Chỉ có một mình tôi ngồi lại. Không biết chuyện gì xảy ra, tôi vội vã chạy theo chúng nó. Chúng nó vào phòng họp kéo ghế ngồi. Tôi làm theo. Trong phòng họp, chúng nó nói ào ào... Tôi cứ ngồi cười cười. Tôi cười chính mình. Bởi nó có nói chi nữa cũng xem như nước xối đầu vịt mà thôi. Ra khỏi phòng họp như người chưa đi họp. Về đến phòng, tôi mới nói với thằng bạn rằng hồi họp tao buồn ngủ quá, không nghe gì cả. Nhờ mày viết lại mấy điểm chính cần làm lên đây, để tao nhờ mà theo. Thằng bạn ghi đủ. Chỉ một thời gian rất ngắn, thằng xếp nó hiểu rằng cái thằng "cà ngô" này (tôi)nội công thâm hậu lắm, nhưng khổ nỗi nó không biết cách phát huy võ công. (như anh chàng Du Than Chi trong chuyện chưởng). Làm một thời gian, thằng xếp dành công việc khó cho tôi. Vì tôi làm mau và kỹ. Thêm vào đó là theo đúng "codes"mà nhiều khi thằng xếp cũng không biết cách áp dụng.

Đi làm như vậy có mau khá anh ngủ không? Hoàn toàn không. Có khá tuần không nói một câu tiếng anh, ngoại chủ "Hello", "How are you?" mỗi sáng, và good night buổi chiều khi rời sở.

Tôi kéo dài tình trạng kém nghe kém nói cho đến cả hơn hai năm sau. Ở sở thì cắm đầu làm việc, chỉ có cây viết chì, xấp giấy, máy tính, hoa độ và mấy cuốn UBC, ACI, AISC... Chẳng có ai có thì giờ để nói chuyện, mà về nhà thì nói tiếng Việt với vợ với con, không có thì giờ đi học mà cũng không có dịp thực tập. Tôi biết rõ cái yếu điểm của mình, không có thì giờ học anh văn. Thời gian đầu thì lo học thi EIT, PE, sau đó thì lo học thi S.E; học các computer program... Cuối cùng, tôi giải quyết được vấn đề nghe. Đem một cái "đài" (radio) bỏ trong học tủ, vặn đài tin tức cho làm nhàm tứ sáng đến chiều. Thỉnh thoảng lắng tai nghe. Chừng hai tháng sau, vấn đề nghe của tôi giải quyết mau chóng. Tôi nghe rõ các thứ tin tức, các câu chuyện, các mẩu chuyện tếu, các câu nói ồm ồm trong họng của mấy thằng vua ăn vua nói. Mau một cách không ngờ. Và tôi có đủ can đảm cầm điện thoại trong sở mỗi khi nghe reo. Trước đây, điện thoại sở reo thì mắc xác nó, ông cứ ngồi bình thản như vại. Trước đây, tôi bị cằn nhằn khá nhiều về chuyện không nhấc điện thoại.

CỨNG ĐỪNG BỨC MÌNH

Đi làm việc, đôi khi cũng dặng bức mình lắm. Nhưng cũng chẳng bức mình làm chi. Bức nhất là tụi xếp dốt nát nó bắt mình làm những chuyện không đúng kỹ thuật, hoặc mình làm đúng nó sửa cách khác dở hơn. Mình thì "dở hơi". Ăn nói không thông suốt, thôi đành chịu thua. Đương nhiên là khó gặp thằng xếp nào cũng của kỹ thuật bằng mình. Bởi nó giỏi bằng mình thì nó đã làm các chức vụ cao, chứ không còn là senior hoặc lead engineer. Hoặc các chức vụ gần mình. Làm với những thằng có căn bản kỹ thuật khá, thì thấy vui, dễ chịu hơn, công việc dễ song suốt hơn. Nhưng khổ nỗi, nhiều đứa dốt đặc cán mai, dốt như cán bộ kỹ thuật cộng sản Bắc Việt. Nhưng sở tư, nó muốn làm gì thì làm. Kệ xác nó. Chiến thuật của tôi là nhỏ nhẹ nói với nó: "Tao sẽ làm theo ý mày, nhưng mày giúp tao đọc và giải thích đoạn này trong codes, xem tao có hiểu

sai hay không, vì tiếng Anh tao cũng loang quang lắm". Thế là nó sẽ thấy dối mà không chạm tự ai, vì mình nhận thua nó trước. Nhưng với những thằng có căn bản kỹ thuật khá, thì nói toạc ra là sai thì nó cũng chẳng nhè chi. Vì nó biết là nó "có căn bản" và không ai hoàn toàn. Vấn đề khác nữa là lương bổng. Làm cùng một việc, mình làm gấp đôi đứa khác, chỉ cho đứa khác làm. Thế nhưng lương mình không bằng được lương nó. Đó là điều "tất yếu" đúng lấy thế mà bực mình, giận dỗi. Bởi mình thua nó về ăn nói, ngoại giao, làm mau, phổ trương... thì mình không trách đâu được ca. Nếu muốn lên lương mau thì chỉ có cách nhảy sọ. Nhưng khi đã lên gần tột đỉnh thì khó mà tìm được một nơi lương cao hơn, ngoại trừ nó qua cô và biết mình đáp ứng nhu cầu cấp bách của nó. Nhưng ai đạt được đồng lương cao nhứt, trở thành kẻ bấp bênh nhất, vì khi sa thải, thằng nào lương cao thì cho thôi trước.

LÀM SAO TRỞ THÀNH GIỎI NHỨT

Không cần thông minh, không cần tài ba, không cần tốn phí nhiều thì giờ, không cần học thêm đâu cả. Chỉ cần đọc kỹ các cuốn "codes" mà công việc mình đang làm liên quan đến. Đọc hiểu và biết các khoản ít áp dụng. Bởi vậy cứ một hai tháng ôn lại một lần từ đầu đến cuối. Nó nhập tâm lúc nào không hay. Một cuốn sách khác, cần xem đi xem lại nhiều lần, thường xuyên và hiểu rõ, đó là cuốn "manual" của công ty. Nếu manual và code mà tinh thông lâu lâu rồi thì trở thành một trong những nhân vật xuất sắc về kỹ thuật trong sở. Chắc chắn. Cuốn codes ngắn mà ít người chịu học thuộc, đó là khuyết điểm chung. Cuốn code cũng nhiều câu mơ hồ, rắc rối. Nhưng nó có một nghĩa chắc chắn. Đọc lui đọc tới nhiều lần sẽ vỡ nghĩa và nếu không hiểu thì hỏi bạn bè. Có một điều trong code mà cãi nhau cả sở. Chỉ cần vài ba lần thảo luận vấn đề kỹ thuật, dẫn chứng rằng khoản A điều B code có nói rằng"...." và có công thức như sau"....". Khi mở code ra, chứng thấy mình nói đúng về sau nói gì chúng cũng nghe theo dễ dàng. Code là thánh kinh, kỹ sư là mục sư. Cứ lấy code mà phang thì chẳng thằng nào cãi cọ ồn ào.

Trong sở, có tên nào hằng tiết, muốn chửng to nọ chọn mình, thì cứ bảo: "Ứ, mầy giỏi hơn tao". Nói thế thì cũng chết ai cả, mình cũng chẳng mất mát, chẳng thiệt thòi chi. Còn giỏi hay không thì mình biết, mọi người biết. Và cái thằng được mình nhận là thua, đi đâu nó cũng khen mình giỏi, đi quảng cáo không công cho mình. Nó khen mình tức là nó gián tiếp khen nó vậy.

CHƯA CÓ KINH NGHIỆM ĐỊA PHƯƠNG ĐÔI KHI CŨNG LÀ LỢI ĐIỂM

Thật khó nghĩ ra điều đó. Nhưng đôi khi đó là sự thật. Bởi các công ty tư thường ưa thuê người giỏi mà rẻ tiền. Chúng nó xem resumé thấy kinh nghiệm dồi dào, nhưng là job đầu tiên nó trả lương rẻ rề, bước đầu mình phải nhận. Đó là những công ty có kinh nghiệm thuê kỹ sư ngoại quốc. Chỉ trong vài tuần thì họ làm việc không thua ai, mà lương bổng rẻ. Bị trả rẻ, nhưng họ vẫn chăm chỉ và chỉ thú làm.

CÁC BẠN MỚI ĐẾN CHƯA TÌM RA VIỆC SỚM, KHOAN VỘI NẢN

Việc vãn trên đất Mỹ nầy phụ thuộc vào may rủi nhiều hơn là tài ba. Giỏi mà trời mà không gặp may thì cũng nằm nhà. Đốc ec mà may mắn cũng tìm ra được việc ngon lành. Vấn đề là đừng ngại, đừng sợ chi cả. Nơi nào có tuyển thì mình gởi resumé, nơi nào có thi thì mình có mặt. Thi rớt thì cũng chẳng chết, ai cả. Chẳng mất mát mấy chi. Cứ lăn xả vào thì có ngày bắt được jobs tốt, bắt được jobs sớm. Sự may rủi chiếm đến 70, 80 phần trăm, vậy thì cứ mua may rủi. Chỉ có ăn và huê mà thôi. Đôi khi tuần nầy nạp đơn nó không nhận, mà hai tuần sau có người nạp đơn nó lại nhận ngay. Anh em Công Chánh đến Mỹ, trung bình là chừng một năm thì kiếm được việc trong nghề. Khi kinh tế khá, may mắn, thì có anh kiếm được việc ngay sau vài tháng. Khi kinh tế suy thoái, gặp vận xui, có anh tiếu phí chừng hai năm mới kiếm được việc. Nhưng trong hai năm đó, thao dượt võ công lâu lâu, khi xuống núi thì, chỉ đi nhe một đường gươm cũng đủ làm võ lâm tang đởm. Chầm, kiếm được việc không hẳn là điều xui. Kiếm được việc sớm không hẳn đã may mắn. Vấn đề là tìm cho mình được niềm an vui tự tại.